

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ»

Студентки 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

Добравської
Ірини
Вікторівни

Лазебна
Ірина
Василівна

Головня
Юлія
Ігорівна

Київ 2022

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«11» грудня 2021 р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентіві

Добравській Ірині Вікторівні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

«ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ»

Затверджена наказом ректора від «08» грудня 2021 р. № 4067

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 24.01.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): дослідження теоретико-методологічних аспектів публічного управління розвитку туризму в регіоні та надання шляхів удосконалення розвитку туризму в регіоні.

Об'єкт дослідження: процес суспільних відносин, які виникають в процесі публічного управління розвитком туризму в регіоні.

Предмет дослідження: теоретико-методичні засади та практичний інструментарій публічного управління розвитку туризму в регіоні.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

1.1. Організаційна структура публічного управління розвитку туризму в регіоні

1.2. Фінансовий потенціал регіонального розвитку туризму

РОЗДІЛ 2. КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ

2.1. Туризм як об'єкт публічного управління

2.2. Шляхи удосконалення публічного управління розвитком туризму в регіоні

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 10.12.2021	10.12.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 20.12.2021	20.12.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2022	10.01.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2022	20.01.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	До 21.01.2022	21.01.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 22.01.2022	22.01.2022
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 22.01.2022	22.01.2022
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	21-23.01.2022	21-23.01.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 25.01.2022	До 25.01.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «11» грудня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Лазебна І.В

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Добравська І.В

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. В публічному управлінні регіональним розвитком особливе місце займають спеціалізовані, у тому числі й рекреаційно-туристичні, комплекси регіонів. Незважаючи на позитивні тенденції розвитку туристичної сфери в регіонах України, існують значні проблеми та недоліки функціонування, які суттєво відрізняють туристичні сфери України та країн Європейського Союзу.

В роботі було розкрито організаційну структуру публічного управління розвитку туризму в регіоні, досліджено фінансовий потенціал регіонального розвитку туризму. Проаналізовано сферу туризму як об'єкта публічного управління, запропоновано шляхи удосконалення публічного управління розвитком туризму в регіоні

Випускна кваліфікаційна робота в цілому виконана відповідно до методичних рекомендацій та рекомендована до захисту із позитивною оцінкою.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту): _____

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студентки Добравська І.В може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

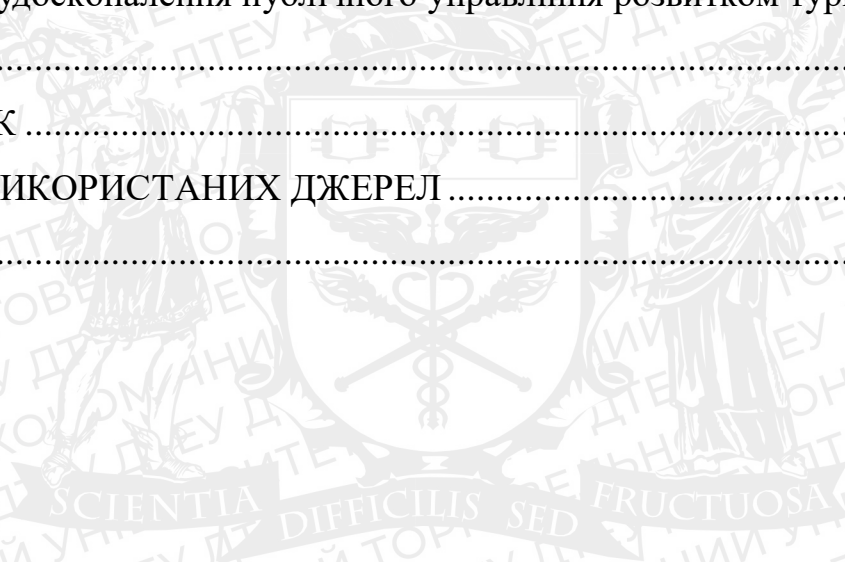
Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«25» січня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ.....	5
1.1. Організаційна структура публічного управління розвитку туризму в регіоні ..	5
1.2. Фінансовий потенціал регіонального розвитку туризму	10
РОЗДІЛ 2. КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ	18
2.1. Туризм як об'єкт публічного управління	18
2.2. Шляхи удосконалення публічного управління розвитком туризму в регіоні....	24
ВИСНОВОК	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ	33

ВСТУП

Актуальність теми. В публічному управлінні регіональним розвитком особливе місце займають спеціалізовані, у тому числі й рекреаційно-туристичні, комплекси регіонів. Незважаючи на позитивні тенденції розвитку туристичної сфери в регіонах України (збільшення кількості внутрішніх, в'їзних та виїзних туристів, надходжень платежів до бюджету та зайнятих у туристичній сфері), існують значні проблеми та недоліки функціонування, які суттєво відрізняють туристичні сфери України та країн Європейського Союзу.

Серед них – незадовільний рівень розвитку туристичної інфраструктури; низька конкурентоспроможність туристичних продуктів і послуг; обмеженість державного фінансування та маркетингового супроводу туристичної сфери; нестабільність законодавства; слабка інтегрованість у європейську систему сфери послуг, незадовільний стан публічного управління регіональним розвитком туризму. УРРТ характеризується сукупністю цілей, завдань, механізмів, які рештою визначають його тактику й стратегію. УРРТ ґрунтується на врахуванні природних умов, ресурсного забезпечення, розвиненості транспортної інфраструктури, соціальних факторів, економічних факторів, пов'язаних зі створенням основи для розвитку туризму (стабільних валютно-фінансових, зовнішньоекономічних відносин), екологічних факторів, які можуть обмежувати, або, навпаки, створювати пріоритети розвитку туризму в регіоні.

Багатовекторний позитивний вплив туризму на економіку кожного регіону, на суспільство й місцеві громади потребує регулювання і узгодження інтересів на рівні регіону. В цьому сенсі важливим питанням є підвищення ролі системи місцевого самоврядування у справі управління регіонами, особливо коли це стосується управління пам'ятками культурної спадщини та природного середовища, курортною й туристичною діяльністю. Головна проблема – вибір сучасної стратегії регулювання та інструментів реалізації управлінської діяльності в туристичній системі регіону як пріоритетної сфери регіональної економіки.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретико-методологічних аспектів публічного управління розвитку туризму в регіоні та надання шляхів удосконалення розвитку туризму в регіоні.

Завдання дослідження:

- характеристика організаційної структури публічного управління розвитку туризму в регіоні;
- обґрунтування фінансового потенціалу регіонального розвитку туризму;
- дослідження сфери туризму як об'єкта публічного управління;
- аналіз ефективності соціальної програми розвитку в регіоні туристичної інфраструктури та розроблення рекомендацій з удосконалення стратегії розвитку туризму в регіонах на період до 2026 року.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, які виникають в процесі публічного управління розвитком туризму в регіоні.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичний інструментарій публічного управління розвитку туризму в регіоні.

Методи дослідження. Для вирішення визначених завдань у процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, системний підхід, традиційні прийоми економічного аналізу.

Практична цінність дипломної роботи – визначається тим, що основні теоретичні положення та висновки дослідження доведено до рівня конкретних пропозицій і рекомендацій і можуть використовуватись у науково-дослідній роботі, в процесі публічного управління в галузі туризму, законотворчому процесі – під час розробки концептуальних і правових засад публічного управління в галузі туризму, діяльності органів місцевого самоврядування.

Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи 39 сторінок. Основний зміст дослідження викладено на 30 сторінках. Випускна кваліфікаційна робота містить 4 таблиці, 3 рисунки, список використаних джерел (33 найменування) і 1 додатку.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

1.1. Організаційна структура публічного управління розвитку туризму в регіоні

Організаційна структура системи публічного управління регіональним розвитком в галузі туризму здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, а також іншими органами в межах їх компетенції. [2, с 24]

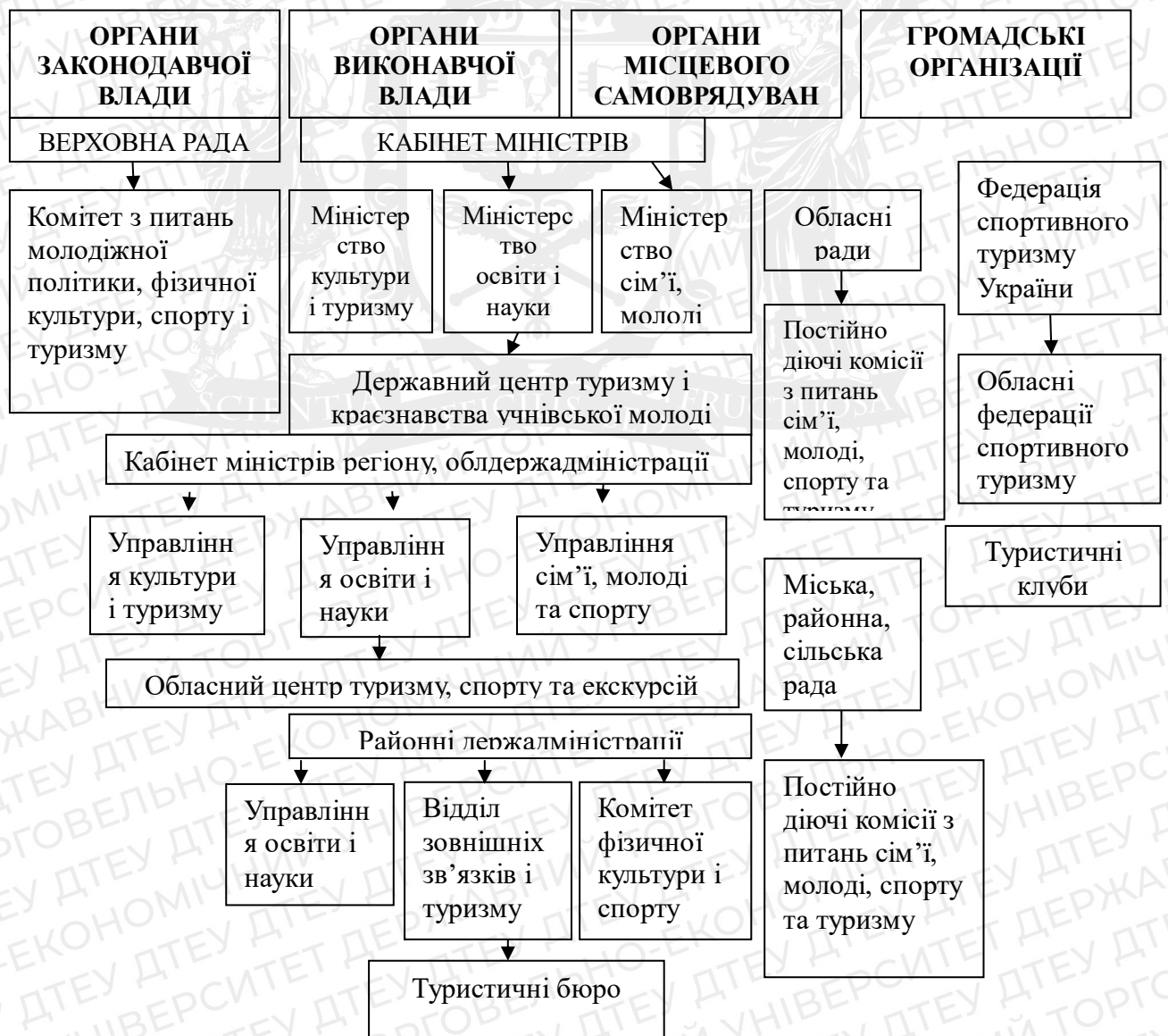

Рис.1.1 Організаційна структура публічного управління розвитку туризму

Джерело: розроблено автором

Державні організації в системі управління туризмом в Україні представлені органами законодавчої та виконавчої влади.

До повноважень Верховної Ради в галузі туризму належать (згідно Закону України «Про туризм»): визначення основних напрямів державної політики в галузі туризму; правових засад регулювання відносин у галузі туризму; обсягу фінансового забезпечення туристичної галузі в законі про Державний бюджет України.[5, с 76]

Управління туризмом в системі виконавчої влади здійснюється Міністерством культури і туризму, Міністерством освіти і науки, Міністерством у справах сім'ї, молоді та спорту.

Одним з центральних органів державної виконавчої влади в галузі туризму є Міністерство культури і туризму України. Воно в установленому порядку вносить пропозиції щодо формування державної політики у туристичній та курортній галузях, забезпечує її реалізацію, здійснює управління в цих галузях, а також міжгалузеву координацію. [2, с 30]

Основними завданнями міністерства є:

- участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у туристичній та курортній галузях;
- розроблення та реалізація загальнодержавних програм розвитку курортів та туристично-рекреаційної сфери, ринку туристичних послуг, забезпечення захисту і безпеки туристів;
- визначення перспектив і напрямів розвитку внутрішнього, міжнародного та іноземного туризму, розбудови матеріально-технічної бази туризму;
- міжгалузєва координація та функціональне регулювання з питань туризму;
- організація та розвиток системи наукового, інформаційно-рекламного забезпечення туристично-рекреаційної та курортної сфери.[5, с 78]

Центральним органом державної виконавчої влади в компетенції якого також питання галузі туризму є Міністерство освіти і науки. В його складі

функціонує департамент розвитку дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, який розробляє та реалізує освітні та оздоровчі програми.

Безпосередньо реалізація державної політики в галузі освіти засобами туризму, краєзнавства здійснюється Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді Міністерства освіти і науки України.

Центр здійснює інструктивно-методичну, організаційно-масову, навчально-виховну роботу, краєзнавчу та екскурсійну діяльність, спрямовану на подальший розвиток туристсько-краєзнавчої та оздоровчої роботи з учнівською молоддю України.[21, с 191]

Центр:

- організовує туристські і краєзнавчі змагання, зльоти, конкурси, експедиції, навчально-тренувальні табірні збори, походи, екскурсії;

- розповсюджує методичні, інформаційні матеріали, навчальні програми дитячих туристсько-краєзнавчих об'єднань;

- організовує роботу гуртків з різних видів спортивного туризму (пішохідного, водного, лижного, спелео, велосипедного, гірського) і краєзнавчих досліджень (народознавчих, історичних, географічних, екологічних, фольклорно-етнографічних).[31, с 401]

В Україні крім Державного функціонують обласні центри туризму і краєзнавства учнівської молоді, а також міські та районні станції юних туристів. Вони організовують роботу гуртків зі спортивних видів туризму, пізнавальну роботу, проводять навчально-тренувальну роботу, збори, походи, змагання. Такий центр функціонує в м. Луцьку.[21, с 225]

Міністерство з питань сім'ї, молоді та спорту є центральним органом державної виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері фізичної культури і спорту. Він вносить пропозиції щодо програм розвитку спортивного туризму.[31, с 399]

Завданнями Міністерства з питань сім'ї, молоді та спорту є:

- затвердження календарних планів змагань, навчально-тренувальних зборів зі спортивного туризму;

- організація фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів;
- організація роботи з фізичного виховання і провадження фізкультурно-оздоровчої діяльності у навчально-виховній сфері;
- порушення клопотань нагородження спортсменів, тренерів державними нагородами;
- присвоєння спортивних звань;
- комплектація збірних команд України, підготовка та участь спортсменів у змаганнях.[20, с 192]

В областях основні функції в галузі фізичної культури і спорту здійснюють відповідні підрозділи обласних державних адміністрацій. Таким підрозділом є Управління з питань сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації, основними завданнями якого є відповідно: затвердження календарних планів обласних змагань та навчально-тренувальних зборів; підготовка, комплектація збірних команд області; організація в області фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів; присвоєння спортивних звань (КМС, I розряд).[2, с 41]

Аналогічні підрозділи з питань фізичної культури і спорту функціонують в районних і міських організаціях.

Отже, питання підготовки спортсменів, організації змагань, навчально-тренувальних зборів, присвоєння спортивних звань в спортивних видах туризму вирішуються Міністерством з питань сім'ї, молоді та спорту України та відповідними підрозділами в областях, районах, містах.[5, с 240]

Управління туризмом на місцях здійснюють органи місцевого самоврядування: Верховна Рада та обласні і районні ради. В їх складі діє постійна комісія ради з питань соціального захисту населення, трудових ресурсів, сім'ї, молоді, спорту та туризму. [6, с 110]

Така комісія:

- розробляє та вносить пропозиції, що затверджуються радою, яка схвалює регіональні програми розвитку туризму, що фінансуються з бюджету обласних і районних бюджетів;

— визначає кошти бюджету обласних і районних бюджетів для фінансового забезпечення регіональних програм розвитку туризму;

— контролює фінансування регіональних програм розвитку туризму за кошти бюджету обласних і районних бюджетів.

Місцеві програми розвитку туризму затверджують сільські, селищні, міські ради. Пропозиції попередньо розглядаються і вносяться на затвердження депутатською комісією. [30, с 340].

1.2. Фінансовий потенціал регіонального розвитку туризму

Регіональні фінансові ресурси – це грошові кошти, які акумулюються в місцевих бюджетах чи належать державним регіональним інституціональним одиницям в результаті створення та розподілу валового регіонального продукту. Вони використовуються для забезпечення розвитку регіональної економіки і підвищення рівня життя населення. Фінансові ресурси регіону створюють основу для соціально-економічного розвитку регіону, реалізації основних функцій управління регіональним розвитком туризму і являють собою грошові кошти, що акумулюються в місцевих бюджетах. Основою управління регіональним розвитком туризму є також рівень залучення іноземних інвестицій. [4, с 76]

Джерела формування регіональних фінансових ресурсів: податок з реклами; комунальний податок; готельний збір; збір за паркування автотранспорту; ринковий збір; збір за видачу ордера на квартиру; курортний збір; збір за участь у заїгах на іподромі; збір за виграш на заїгах на іподромі; збір з осіб, які беруть участь у грі на тоталізаторі на іподромі; збір за право використання місцевої символіки; збір за право проведення кіно і телезйомок; збір за проведення місцевого аукціону, конкурсного розпродажу і лотерей; збір за проїзд по території прикордонних областей автотранспорту, що прямує за кордон; збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі й сфери послуг; збір з власників собак; інші податку та збори, регламентовані Бюджетним Кодексом. [21, с 206]

Облік усіх фінансових ресурсів регіону зручно вести в балансі фінансових ресурсів, який має такі основні розділи:

За доходами:

- Ресурси місцевих бюджетів;
- Довгострокові кредитні ресурси на розвиток регіонального господарства;
- Ресурси підприємств і організацій, які діють на території регіону;
- Ресурси позабюджетних фондів, які не спрямовуються до місцевих бюджетів;
- Кошти іноземних інвесторів, які спрямовані на розвиток регіонального господарства;
- Інші джерела, що спрямовуються на покриття дефіциту місцевих бюджетів.

За видатками:

- Видатки місцевих бюджетів;
- Видатки на реалізацію програм розвитку регіонального господарства за рахунок довгострокових кредитів;
- Видатки підприємств і організацій за рахунок власних ресурсів;
- Видатки позабюджетних фондів (без бюджетних коштів).[11]

До місцевих бюджетів відносять бюджет обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах і бюджети місцевого самоврядування. Бюджети місцевого самоврядування – це бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст і їх об'єднань.

Структура місцевих бюджетів складається з надходжень і витрат на виконання органами місцевої влади повноважень, закріплених у чинному законодавстві. Надходженнями називаються доходи місцевих бюджетів, що формуються за загальним і спеціальним фондами. Загальний фонд місцевого бюджету включає всі доходи місцевого бюджету, що не призначені для зарахування у спеціальний фонд. До спеціального фонду зараховуються: бюджетні призначення на витрати за рахунок конкретно визначених джерел

надходжень; гранти чи подарунки (у вартісному вигляді), отримані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету; різниця між доходами і витратами спеціального фонду бюджету.[14, с 274]

Загальний фонд доходної частини місцевого бюджету формуються з:

- доходів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів;
- доходів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів;
- офіційних трансфертів, що представляють кошти, які безоплатно й безповоротно передаються з одного бюджету в іншій.[33, с 325]

Спеціальний фонд витрат місцевого бюджету включає фінансування: будівництва, дорожнього господарства, зв'язку, телекомунікацій і інформатики; сільського та лісового господарства; цільових фондів; повернення бюджетних позик; субвенцій на реалізацію інвестиційних проектів.[4, с 85]

Видатки державного бюджету України для розвитку туристичної галузі здійснюються через Державну службу туризму і курортів України за такими статтями (рис. 1.2):

— Фінансова підтримка створення умов безпеки туристів та розбудови туристичної інфраструктури міжнародних транспортних коридорів та магістралей в Україні;

— Фінансова підтримка розвитку туризму.

Обсяги бюджетного фінансування туристичної галузі України протягом останніх 5 років (2017 - 2021 р.р.) не носять системного характеру і концентрується за одноманітними напрямками. Зокрема, за програмою «Фінансова підтримка розвитку туризму» бюджетні кошти в основному спрямовуються на:

— забезпечення підвищення якості та безпеки національного туристичного продукту шляхом розробки і впровадження стандартів у галузі туризму;

— проведення орієнтованої на зовнішній ринок рекламно-інформаційної кампанії "Україна запрошує" та інформаційних акцій із просування національного туристичного продукту на внутрішньому ринку;

Рис.1.2 Динаміка видатків державного бюджету України для туристичної галузі у 2017-2021 рр., тис.грн.

Джерело: розроблено автором на основі [18]

— забезпечення ведення обліку та моніторингу туристичних ресурсів шляхом створення і ведення реєстрів курортних територій, туристичної інфраструктури, турагенств і туроператорів;

— забезпечення міжнародної діяльності у галузі туризму шляхом фінансування спільних туристичних проектів.[18]

Кошти державного та місцевого бюджетів, що направляються на природоохоронні цілі (що є значним туристичним ресурсом), ідуть у екологічно забруднені регіони, а регіони, що не мають такого статусу, фінансуються за дотаційним або залишковим принципом [14, с 275].

Важлива увага в структурі напрямів бюджетного фінансування розвитку інших галузей приділяється підготовці та підвищенню кваліфікації фахівців, науковим дослідженням та ін., а щодо туризму, то такі витрати практично відсутні.

Проте, варто зазначити, що за даними дослідників, для того, щоб туристична галузь України могла нормально функціонувати й розвиватися, потрібно не менше, як 48000,0 тис. грн. на рік. [14, с 106].

У той же час, за даними Державної служби туризму і курортів України, обсяги послуг, наданих суб'єктами туристичної діяльності, щорічно збільшуються, зокрема за 5 останніх років цей показник зріс у 3,3 раза. Платежі до бюджету суб'єктів туристичної діяльності зростають не такими стрімкими темпами, але теж спостерігається тенденція їх збільшення (за виключенням 2021 року, коли цей показник у порівнянні із 2020 роком знизився на 5,5%). [18]

Отже, враховуючи наведені показники, можна констатувати, що фінансова криза не надто відобразилась на фінансових результатах суб'єктів туристичної діяльності (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Динаміка обсягів наданих послуг та платежів до бюджету суб'єктами туристичної діяльності України 2017-2021 р.р.

Показники	2017	2018	2019	2020	2021
Обсяг послуг, наданих суб'єктами туристичної діяльності, млн. грн.	2800	3800	5500	8052	9388
Платежі до бюджету суб'єктів туристичної діяльності, млн. грн.	112,9	131,3	174,0	208,1	196,6
Питома вага обсягу послуг, наданих суб'єктами туристичної діяльності у ВВП України, %	0,63	0,70	0,76	0,85	1,03

Джерело: розроблено автором на основі [24],[25]

Провівши співвідношення обсягів послуг, наданих суб'єктами туристичної діяльності та обсягів ВВП, можна констатувати про незначну їх питому вагу, в той же час прослідковується тенденція щорічного збільшення цього показника: із 0,63% у 2017 році до 1,03% у 2021 році. Це свідчить про зростання ролі туристичної галузі в економіці країни.[24]

Щодо розвитку туристичної інфраструктури в регіонах, то протягом аналізованого періоду прослідковується зростання обсягів інвестицій в основний капітал (рис. 1.3.). За даними Кабінету Міністрів України за 9 місяців 2021 року

обсяги інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури в регіонах всього 497,4 млн.грн., що становить 0,5% загального обсягу інвестицій за цей період [25].

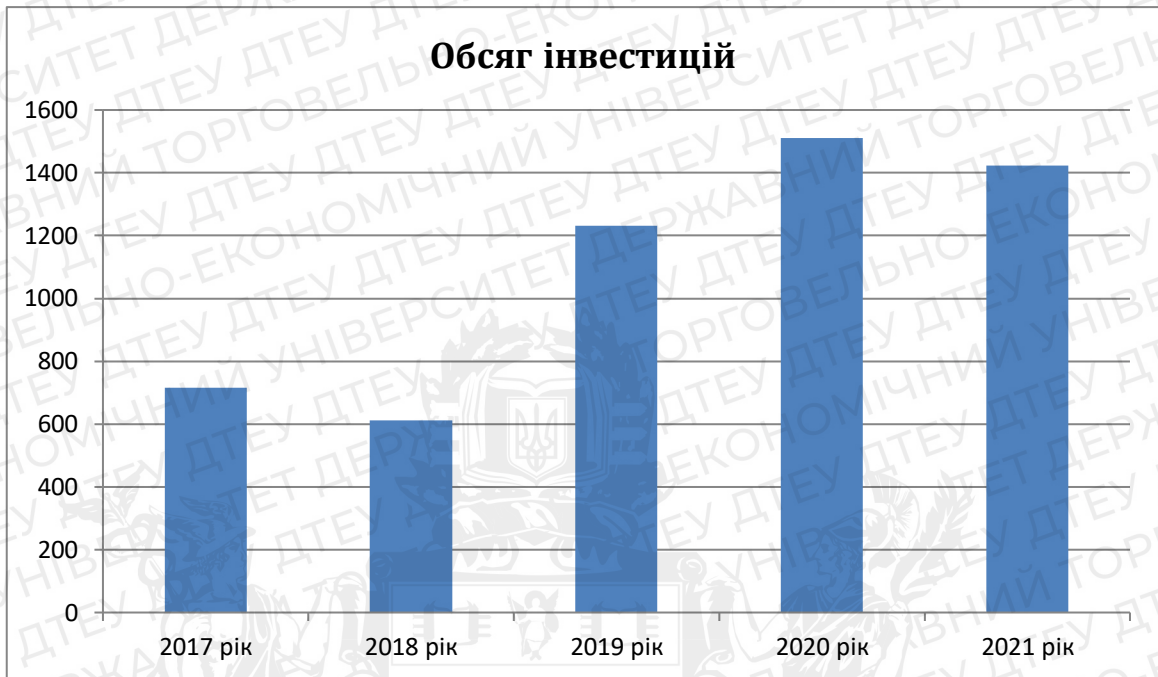

Рис. 1.3. Динаміка обсягів інвестицій в основний капітал розвитку туристичної інфраструктури в регіонах у 2017-2021 рр., млн.грн.

Джерело: розроблено автором на основі [11]

Отже, хоча в Україні останнім часом спостерігається поступове збільшення інвестицій, але їх обсяги залишаються недостатніми для ефективної і повноцінної діяльності туризму. Враховуючи досвід зарубіжних країн, фінансування розвитку туризму має кінцевий позитивний результат, якщо використовуються:

- державні фінансові механізми підтримки туристичної діяльності;
- обґрунтовані способи і методи статистичного обліку туризму для правильного визначення фінансових потоків і фінансової рівноваги у галузі туризму;
- позитивний досвід функціонування транснаціональних компаній на ринку міжнародного туризму і врахування їх особливостей у фінансуванні країн, що приймають;
- розвиток інформаційних технологій у туризмі як новий підхід до його інвестування.

Основними напрямками політики фінансування туризму є як прямі, так і непрямі джерела фінансування. Серед прямих джерел слід виокремити власні ресурси підприємств, місцевий бюджет і позабюджетні джерела фінансування соціального туризму. Непрямими джерелами є залучений капітал, переважно позиковий, за рахунок засобів приватного та іноземного капіталу, а також засоби громадських організацій та ін. В умовах виходу із фінансово-економічної кризи та обмеження можливостей у наданні прямої фінансової підтримки має збільшуватися роль непрямих форм фінансової підтримки (зменшення ставок окремих видів податків і зборів, встановлення пільг і т.д.).[11]

Отже, враховуючи важливість та специфічність функціонування і розвитку туристичної галузі, вирішення фінансових питань має базуватися на системному підході та враховувати такі аспекти:

— раціональне і ефективне використання туристичних ресурсів на умовах сталого розвитку з метою формування національного туристичного продукту;

— впровадження системного підходу до регулювання соціально - економічних і фінансових взаємовідносин у туристичній діяльності, оскільки туризм охоплює різні галузі господарства (за дослідженнями вчених - близько 30), тому має бути прийнята концепція розвитку туризму із чітким нормативно-правовим та соціально-економічним механізмом;

— функціонування туристичної галузі неможливе без наявності сучасної інфраструктури, тому основний напрям фінансування передбачає залучення коштів якраз у розвиток туристичної інфраструктури;

— сприяння розвитку внутрішнього та соціального туризму. [4, с 37]

Певна частка надходжень від туристичної галузі має направлятися на підтримку внутрішнього туризму і, перш за все регіонального, а також на відновлення туристичних ресурсів.[4, с 79]

Підсумовуючи викладене в першому розділі необхідно зазначити, що організаційна структура управління в галузі туризму включає державні організації законодавчої (комітет молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму

Верховної Ради) та виконавчої (Міністерство освіти і науки, Міністерство сім'ї, молоді та спорту, Міністерство культури і туризму, відповідні підрозділи обласних, районних державних адміністрацій) гілок влади, а також органи місцевого самоврядування (комісії рад народних депутатів) і громадські організації (федерації спортивного туризму).

Проблема фінансового забезпечення туристичної галузі є особливо актуальною, оскільки розвиток туризму стимулює інші галузі економіки і сприяє авторитету держави на міжнародному рівні. Таким чином, основною метою фінансового потенціалу регіонального туризму є створення сприятливого середовища щодо виокремлення, розподілу та залучення фінансових ресурсів для ефективного і збалансованого розвитку туризму.

В Україні обсяги бюджетного фінансування туристичної галузі в регіонах України протягом останніх років не відповідають реальним потребам, а що стосується інших джерел, то надходження з них не носять системного характеру. Хоча, останнім часом, збільшились обсяги фінансування суміжних галузей. Тому актуальності набувають питання публічного управління розвитку туризму:

- щодо створення сприятливих умов для залучення та ефективного використання позабюджетних джерел розвитку туризму;
- підвищення ефективності особливо бюджетного фінансування шляхом посилення контролю, відбору оптимальних інвесторів, зниження рівня корупції і т.д.;
- покращення фінансового планування розвитку туристичних дестинацій і регіонів.

РОЗДІЛ 2

КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ

2.1. Туризм як об'єкт публічного управління

Україна є державною, що має надзвичайно потужний туристичний і рекреаційний потенціал. Сприятливі кліматичні умови, гори, ріки, моря, природні багатства, історичні пам'ятки роблять Україну привабливим туристичним напрямком. З кожним роком зростає кількість суб'єктів туристичної діяльності (туроператорів, турагентів і суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність), вхідний і вихідний туристичні потоки, доходи від туристичної індустрії тощо.

Разом з тим, досі вважається, що нереалізований туристичний потенціал України є значно більшим за його реалізовану частину. В таких умовах актуалізується питання щодо необхідності державної підтримки розвитку туристичної галузі України.

Основним прямим методом публічного управління розвитку будь-якої галузі економіки є правовий метод, яким передбачається прийняття органами законодавчої та виконавчої влади ряду нормативно-правових актів. Скориставшись інструментарієм універсального пошуку даних у базі «Законодавство України», віднесемо до нормативно-правової бази розвитку туристичної галузі України наступні акти (Додаток А).

Додатково окремі аспекти провадження туристичної діяльності в Україні регламентуються наказами міністерств і відомств, зокрема, Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України», Наказом Державної туристичної адміністрації України «Про затвердження Порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання», Наказом Державної туристичної

адміністрації України «Про затвердження Правил користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг» [21, с 65] тощо.

Окрім того, міждержавне співробітництво у сфері туризму часто додатково закріплюється у вигляді однойменної угоди. Зокрема, на даний момент Україною укладені такі угоди з Кувейтом, Боснією та Герцеговиною, Сербії, Кубою, Аргентиною, Чорногорією, Грецією, Єгиптом, Узбекистаном, Туркменістаном, Ізраїлем, Тунісом, Білоруссю, Туреччиною, Литвою, Грузією.

Розуміючи, що здійснювані заходи державної підтримки розвитку туристичної галузі в регіонах України не дають бажаного ефекту, Київською обласною державною адміністрацією розроблюється стратегія розвитку туризму та курортів в регіонах на період до 2026 року, якою передбачається досягнення таких показників розвитку туризму (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Контрольні показники розвитку сфери туризму в регіонах України, на період до 2026 року

Показники	2021		2026	
Кількість іноземних туристів, які в'їжджають до України, млн. осіб	збільшення у 1,5 рази		збільшення у 2 рази	
Кількість суб'єктів туристичної діяльності, тис. одиниць	збільшення у 1,5 рази		збільшення у 3 рази	
Обсяг надходжень до місцевих бюджетів від сплати туристичного збору, млн. гривень	збільшення у 2 рази		збільшення у 5 разів	
Обсяг надходжень до зведеного бюджету (податки та збори) від діяльності суб'єктів туристичної діяльності, млрд. гривень	збільшення у 2 рази		збільшення у 5 разів	
Кількість робочих місць у сфері туризму, тис. осіб	збільшення у 1,5 рази		збільшення у 3 рази	
Кількість внутрішніх туристів, тис. осіб	збільшення у 2 рази		збільшення у 3 рази	
Кількість екскурсантів, тис. осіб	збільшення у 1,5 рази		збільшення у 2 рази	

Джерело: розроблено автором на основі [26]

Тим самим зрозуміло, що для забезпечення ефективності реалізації стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року середньорічний темп зростання показників має становити: кількості іноземних туристів, які в'їжджають до України, кількості суб'єктів туристичної діяльності, кількості робочих місць у сфері туризму, кількості екскурсантів – 37,50%, обсягу надходжень до місцевих бюджетів від сплати туристичного збору, обсягу надходжень до зведеного бюджету (податки та збори) від діяльності суб'єктів туристичної діяльності, кількості внутрішніх туристів – 50%.

Тоді як дані Державної служби статистики України вказують на наступні значення середньорічних змін обраних показників у період 2021-2026 рр.: кількість іноземних туристів, які в'їжджають до України, – зростання в середньому на 7%, кількість суб'єктів туристичної діяльності – зменшення в середньому на 1%, кількість робочих місць у сфері туризму – зростання в середньому на 1%, кількість екскурсантів – зростання в середньому на 12%, кількість внутрішніх туристів – зростання в середньому на 16%.

Удосконалення стратегії розвитку туризму та курортів в Україні на період до 2026 року має стати врахування суттєвої міжрегіональної диференціації розвитку туризму в Україні (табл. 2.2).

Результати розрахунків вказали на переважно значний рівень міжрегіональної диференціації розвитку туризму в Україні за ключовими індикаторами в 2021 році.

Тому це сприятиме раціональному використанню туристичних ресурсів і дасть можливість оптимізувати витрати з державного і місцевих бюджетів на здійснення заходів у сфері туризму та курортів, проведенні моніторингу надзвичайних подій, що трапляються з туристами в регіонах, проведенні моніторингу інвестиційних пропозицій щодо розбудови туристичної інфраструктури у регіонах, формуванні та реалізації конкурентоспроможних національного та регіонального туристичних продуктів, створенні системи стратегічного планування розвитку видів туризму на основі їх чіткої класифікації та визначення пріоритетних на державному та регіональному рівні.

Міжрегіональна диференціація розвитку туризму в Україні в 2021 році

Області	Кількість суб'єктів туристичної діяльності, од.	Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	Дохід від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизів і аналогічних обов'язкових платежів), тис. грн.
Вінницька	27	90	15983,1
Волинська	23	60	18803,3
Дніпропетровська	118	307	23567,5
Донецька	22	46	46028,8
Житомирська	14	29	2698,7
Закарпатська	31	60	10652,3
Запорізька	63	190	15989,9
Івано-Франківська	34	487	271876,8
Київська	39	113	23208,2
Кіровоградська	12	28	3605,4
Луганська	7	11	962,4
Львівська	159	677	380990,5
Миколаївська	23	48	3938,9
Одеська	140	528	154253,5
Полтавська	17	34	3758,4
Рівненська	26	45	8036,3
Сумська	19	40	4645,6
Тернопільська	17	36	4184,8
Харківська	84	248	34596,6
Херсонська	14	47	30558,2
Хмельницька	26	82	6760,2
Черкаська	24	54	5670,1
Чернівецька	38	111	40390,9
Чернігівська	15	31	2025,2
м. Київ	751	4788	17389789,7
Міжрегіональна диференціація показників розвитку туризму в Україні			
Коефіцієнт варіації	0,47	0,35	0,21
Рівень диференціації	значний	значний	середній

Джерело: розроблено автором на основі [19]

Проведемо діагностування структури стратегії розвитку туризму та курортів в Україні на період до 2026 року на наявність усіх обов'язкових елементів державних цільових програм (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Відповідність структури стратегії розвитку туризму та курортів в регіонах України на період до 2026 року типовій структурі державної цільової програми

№ з/п	Елементи стандартної структури державної цільової програми	Наявність у структурі стратегії розвитку туризму та курортів в регіонах України на період до 2026 року
1	Характеристика проблеми, обґрунтування необхідності розроблення програми	+
2	Мета, завдання програми, напрями, заходи та терміни їх реалізації	+
3	Бажані результати реалізації програми	+
4	Критерії ефективності програми в цілому, окремих її напрямів та конкретних заходів	+
5	Фінансування програми (в тому числі обсяг фінансування бюджетного та позабюджетного походження)	-
6	Ієрархічна структура реалізації програми: керівники, виконавці та співвиконавці програми	-
7	Відповідальність керівників та виконавців за невиконання або неналежне виконання програми	-

Джерело: розроблено автором на основі [26]

Дані табл. 2.3 вказали на суттєві структурні недоліки стратегії розвитку туризму та курортів в регіонах України на період до 2026 року: у програмному документі відсутня інформація щодо:

- обсягів і джерел фінансування програми;
- ієрархічної структури реалізації програми (керівників, виконавців і співвиконавців);

— відповідальності керівників і виконавців за невиконання або неналежне виконання програми.[27, с 176]

Відповідно, задля забезпечення ефективної реалізації стратегії розвитку туризму та курортів в регіонах України на період до 2026 року її структура та, відповідно, зміст потребують суттєвого доопрацювання.

2.2. Шляхи удосконалення публічного управління розвитком туризму в регіоні

Таким чином, було сформовано наступні удосконалення розвитку туризму та курортів в регіонах України на період до 2026 року:

— перегляд і коригування планових показників ефективної стратегії розвитку туризму та курортів в Україні на період до 2026 року з огляду на суттєве відхилення фактичних показників розвитку туризму від запланованих у програмному документі показників;

— з огляду на суттєву міжрегіональну диференціацію розвитку туризму здійснення диференціації за регіонами очікуваного ефекту від реалізації стратегії розвитку туризму та курортів в Україні на період до 2026 року;

— структурне вдосконалення стратегії розвитку туризму та курортів в регіонах України на період до 2026 року через зазначення обсягів і джерел фінансування програми; ієрархічної структури реалізації програми (керівників, виконавців і співвиконавців); відповідальності керівників і виконавців за невиконання або неналежне виконання програми.

Доцільно було б також запровадити обов'язкове екологічне страхування з урахуванням нормативів рекреаційного навантаження на природне середовище. Рівень рекреаційного навантаження має визначатися для кожного регіону за результатами добровільного чи обов'язкового екологічного аудиту.

Важливим засобом економічного стимулювання господарської діяльності та залучення інвестицій є удосконалення податкової політики у сфері туризму,

зокрема у напрямках:

- спрощення обчислювальної бази оподаткування;
- диференціації принципів оподаткування за видами туризму;
- зниження податкового тиску на туристичні фірми;
- визначення початкових сум, що не обкладаються податками.

З розглянутих позицій вважаю за доцільне впровадити ряд нових податкових пільг, зокрема:

- звільнити від оподаткування суму прибутку, накопиченої за певний період часу, з метою подальшого розвитку сфери діяльності;
- звільнити від податку на прибуток недержавні юридичні особи, які спрямовують частину прибутку до фонду підтримки підприємництва та аналогічні державні фонди;
- звільнити від податку на доходи фізичні особи, які спрямовують свої доходи на такі самі цілі;
- надавати пільги у оподаткуванні доходів комерційних банків, що надають кредити на розвиток особливо важливих для регіону підприємств сфери туризму.

Для збору і накопичення інформації по регіону в сфері туризму, відповідно зарубіжного досвіду, доцільно створити систему інформаційно-аналітичного забезпечення, як частину державної інформаційної системи з початковою метою та наступними завданнями:

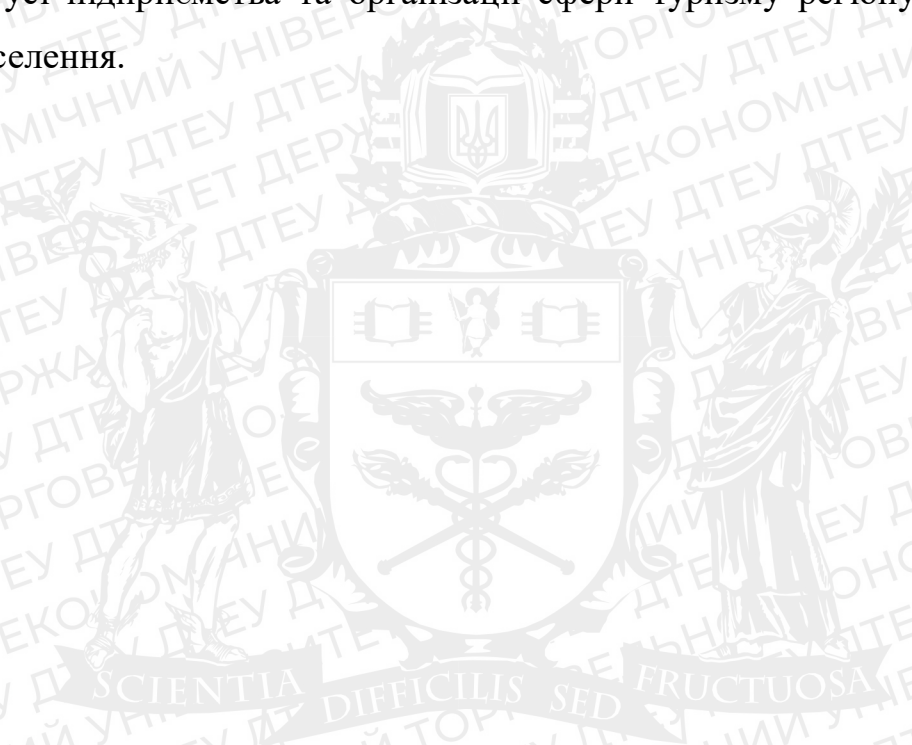
- започаткування та розвитку обчислювальних регіональних мереж, які мають забезпечувати доступ до регіональних банків даних максимальній кількості користувачів;
- створення та введення регіональних баз даних ліцензійної, економічної, соціальної, організаційно-довідкової, екологічної та іншої інформації туристичної індустрії;
- забезпечення доступу до загальнодержавних та міжнародних інформаційно-обчислювальних систем баз даних у сфері туризму.

У разі створення таких систем, керівництво регіону отримає:

— змогу мати постійний розрахунок показників з усіх напрямів туристичної діяльності, які інформуватимуть про роль та місце сфери туризму регіону в Україні;

— якісне інформаційне забезпечення регіонального управління сферою туризму на всіх рівнях;

— можливість залучити до вирішення соціальних та економічних проблем усі підприємства та організації сфери туризму регіону, всі верстви та групи населення.

ВИСНОВОК

У дипломній роботі було досліджено теоретико-методологічні аспекти публічного управління розвитку туризму в регіоні.

Досягнення поставленої мети виконано через вирішення ряду взаємопов'язаних завдань, серед яких:

1. Надано характеристику про організаційну структуру туризму, виявлено основні перепони розвитку туризму в регіонах. Необхідно зазначити, що організаційна структура управління в галузі туризму включає державні організації законодавчої (комітет молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму Верховної Ради) та виконавчої (Міністерство освіти і науки, Міністерство сім'ї, молоді та спорту, Міністерство культури і туризму, відповідні підрозділи обласних, районних державних адміністрацій) гілок влади, а також органи місцевого самоврядування (комісії рад народних депутатів) і громадські організації (федерації спортивного туризму).

2. Обґрунтовано фінансовий стан туризму в регіонах України як об'єкту публічного управління через ідентифікацію та змістовний аналіз чинного нормативно-правового підґрунтя розвитку туризму в регіонах України (Законів України, Постанов і Розпоряджень Кабінету Міністрів України, Наказів міністерств і відомств, міжнародних угод про міждержавне співробітництво в сфері туризму). Розроблено динаміку витрат державного бюджету України для туристичної галузі та динаміку обсягів інвестицій в основний капітал розвитку туристичної інфраструктури в регіонах у 2017-2021 рр., тис.грн.

3. Досліджено сферу туризму як об'єкт публічного управління, обґрунтовано доцільності застосування публічного програмування розвитку туризму в регіонах України через характеристику програмно-цільового методу та його основного інструменту – державної цільової програми, принципи та закономірності публічного програмування розвитку туризму в регіонах, проаналізовано ефективність програми розвитку в регіонах туристичної інфраструктури за показниками «кількість суб'єктів туристичної діяльності»,

«середньооблікова кількість штатних працівників», «дохід від надання туристичних послуг.

4. Розроблено рекомендації з удосконалення розвитку туризму та курортів в регіонах України на період до 2026 року: перегляд і коригування планових показників ефективної стратегії розвитку туризму та курортів в регіонах України на період до 2026 року з огляду на суттєве відхилення фактичних показників розвитку туризму від запланованих у програмному документі показників; з огляду на суттєву міжрегіональну диференціацію розвитку туризму здійснення диференціації за регіонами очікуваного ефекту від реалізації стратегії розвитку туризму та курортів в регіонах на період до 2026 року, структурне вдосконалення стратегії розвитку туризму та курортів в регіонах і на період до 2026 року через зазначення обсягів і джерел фінансування програми; ієрархічної структури реалізації програми (керівників, виконавців і співвиконавців); відповідальності керівників і виконавців за невиконання або неналежне виконання програми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баумгартен Л. Конкурентноспроможність туристичних послуг: методи оцінки / Л. Баумгартен // Проблеми теорії і практики управління. – 2018. – № 3. – С. 42-49.
2. Біленчук І.Д. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право) / І.Д Біленчук., В.В.Кравченко, М.В. Лідмогильний; [навч. посібник] - К.: Аїка, 2014. - С.11- 47.
3. Биркович В.І. Удосконалення державного регулювання розвитку туризму на регіональному рівні / В.І. Биркович // Стратегічні пріоритети. – 2017. – № 4(5) – С. 24-30.
4. Верланов Ю. Фінансово-економічний механізм та інструменти політики розвитку туризму в Україні // Наукові праці ЧДУ імені Петра Могили. 2005. Том 38. Випуск 25. 2018. С.76-85.
5. Гаврилов А.І. Регіональна економіка і управління / А.І Гаврилов - М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2012. - 239 с.
6. Горбань Г.П. Економіка і управління. 2017. №4. С.110-113.
7. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки [Електронний ресурс]. Режим доступу: – <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820> (дата звернення: 17.06.2021).
8. Дутчак С. В. Управління регіональним розвитком туризму : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / С. В.Дутчак. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 128 с.
9. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» Проект Закону України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
10. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» .- Закон України №2850 –IV – Режим доступу: [http:// zakon 1. rada.gov.ua/ cgi –](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main./cgi)

11. Захарчук С. Фінансово-економічні проблеми функціонування туристичної галузі // Економіка. Управління. Інновації. Електронне наукове фахове видання. 2020. №1 (3). Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/eui/2010_1/10zsstgu.pdf
12. Зорін І. В. Менеджмент туризму: Туризм і супровідні системи : підручник / І. В. Зорін, В. А. Квартальнов, Т. А. Ірисова – М.: Фінанси і статистика, 2018. – 272 с.
13. Кіптенко В. К. Менеджмент туризму / В. Кіптенко. – Київ :Знання, 2016. – 502 с.
14. Коленда Н. Фінансовий механізм забезпечення реалізації стратегічного потенціалу рекреаційної системи регіону // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : науковий збірник / за ред. І.Г. Ткачук. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2018. Вип. IV. Т.2. С.274-282.
15. Корж Н. В. Управління туристичними дестинаціями : підручник / Н. В. Корж, Д. І. Басюк. – Вінниця: «ПП«ТД Едельвейс і К», 2017. – 322 с.
16. Нездоймінов С. Г. Туризм як фактор регіонального розвитку : методологічний аспект та практичний досвід : монографія / С. Г. Нездоймінов. – Одеса : Астропринт, 2016. – 304 с.
17. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк – Чернівці: Книги–XXI, 2013. – 300 с.
18. Про державний бюджет України (на 2017 рік, 2018 рік, 2019 рік, 2020 рік, 2021 рік): Закон України.. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua>
19. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку в Україні туристичної інфраструктури у 2011-2022 роках: Постанова Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/707-2011->.
20. Савченко В. Ф. Управління регіональним розвитком туризму: опорний конспект лекцій та методичні матеріали для занять студентів / В. Ф. Савченко. – Чернігів.-ЧНТУ, 2017. – 191 с.

21. Семенов В.Ф., Герасименко В.Г., Горбань Г.П., Богадьорова Л.М. Управління регіональним розвитком туризму. Навчальний посібник. - Одеса: Одеський державний економічний університет, 2019. - 225 с.
22. Семенов В.Ф. Використання потенціалу нової економіки при формуванні інноваційних структур організації і управління туризмом: Монографія // В. Ф. Семенов, О. В. Басюк. – О. : Атлант, 2017. – 356 с.
23. Семенов В.Ф Територіальні умови і стратегії розвитку туризму в регіонах // В. Ф. Семенов, О. В. Басюк. Вісник ОНУ ім. І.І. Мечнікова.– 2018. – Том 19. – Випуск 1/2. – С. 78-81.
24. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://od.ukrstat.gov.ua>.
25. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
26. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 168-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p (дата звернення: 17.05.2021).
27. Тищенко А.Н., Кизим Н.А., Кубах А.І., Давискіна Е.В. Економічний потенціал регіону: аналіз, оцінка, діагностика: монографія. Х.: ІД «ІНЖЕК», 2019. 176 с.
28. Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку: монографія / За ред. проф. В. В. Александрова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 287 с.
29. Туристичний імідж регіону: монографія / За ред. Парфіненко А. Ю. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 315 с.
30. Управління регіональним розвитком туризму: навч посібник / за ред. В.Ф. Семенова. – Одеса-Сімферополь : ВД «Аріал», 2015. – 340 с.
31. Управління регіональним розвитком: проблеми та перспективи : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Г. М. Шумська та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 400 с.

32. Фен Я.О. Дослідження туристичної галузі в Україні / Я.О. Фен // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук пр. / Мін-во економіки України, Науково-дослід. економ. ін-т. К., 2016. Вип. 10 (65). С.104-109.

33. Чайковська О., Костенко Г. Фінансові умови розвитку санаторно-курортних закладів // Торгівля і ринок України: Збірник наукових праць. 2019. Вип.28, Т.3. С.320-325.

ДОДАТКИ

Додаток А

Нормативно-правове підґрунтя розвитку туризму в Україні

Нормативно-правовий акт	Положення, які регламентуються нормативно-правовим актом
Закон України «Про туризм»	<p>Визначення термінів «туризм», «турист», «туристичний продукт», «супутні туристичні послуги та товари», «характерні туристичні послуги та товари», «просування туристичного продукту», «місце продажу (реалізації) туристичних послуг», «місце надання туристичних послуг», «готель», «готельна послуга», «аналогічні засоби розміщення». Уточнення законодавства України про туризм. Характеристика туристичних ресурсів України, організаційних форм і видів туризму, учасників відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності. Виділення способів і цілей державного регулювання в галузі туризму, основних пріоритетних напрямів державної політики в галузі туризму. Окреслення переліку та повноважень органів державної влади, що здійснюють регулювання розвитку туризму в Україні. Висвітлення аспектів безпеки туризму. Відображення аспектів організації туристичної діяльності (ліцензування, стандартизація, встановлення категорій об'єктів туристичної інфраструктури, укладення договорів про туристичне обслуговування, укладення договорів про екскурсійне обслуговування, укладення договорів про готельне обслуговування, оформлення туристичного ваучера, права та обов'язки суб'єктів туристичної діяльності, права та обов'язки туристів і екскурсантів). Зазначення на важливості професійної підготовки фахівців і наукового забезпечення туризму. Характеристика об'єднань суб'єктів туристичної діяльності та неприбуткових організації в галузі туризму. Висвітлення питань контролю за діяльністю у галузі туризму та відповідальності за порушення законодавства України про туризм. Окреслення аспектів міжнародного співробітництва в галузі туризму.</p>
Закон України «Про курорти»	<p>Визначення термінів «курорт», «лікувально-оздоровча місцевість», «особливо цінні та унікальні природні лікувальні ресурси», «загальнопоширені природні лікувальні ресурси», «медичний (бальнеологічний) висновок», «курортна справа». Уточнення законодавства України про курорти та його завдання. Окреслення принципів державної політики у сфері курортної справи. Уточнення видів курортів. Характеристика медичного профілю (спеціалізації) курортів. Характеристика природних лікувальних ресурсів. Висвітлення аспектів створення та розвитку курортів (підстави, клопотання, розгляд клопотань, експертиза проєктів, прийняття рішень, забудова, надання земельних ділянок, розвиток). Висвітлення аспектів використання природних лікувальних ресурсів. Висвітлення аспектів організації лікування та обслуговування на курортах. Відображення особливостей економічного та фінансового забезпечення організації та функціонування курортів. Висвітлення аспектів санітарної охорони курортів. Характеристика моніторингу та кадастру природних територій курортів. Уточнення переліку та повноважень органів, що здійснюють управління у сфері діяльності курортів. Визначення особливостей відповідальності за порушення законодавства про курорти. Зазначення на особливостях міжнародного співробітництва, зокрема укладення міжнародних договорів, у сфері курортної справи.</p>
Закон України «Про приєднання до	<p>Визначення термінів «Протокол про біорізноманіття», «біологічне різноманіття», «прикордонна територія», «Карпатська Конвенція», «види, що знаходяться під загрозою», «інвазивні чужорідні види», «ландшафт»,</p>

<p>Протоколу про сталий туризм до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат»</p>	<p>«ландшафтне різноманіття», «місцеві види», «природне середовище існування», «залучена громадськість», «природоохоронна територія», «сталий розвиток», «сталий туризм», «стале використання», «транскордонна природоохоронна територія». Висвітлено особливості погодження політик, спрямованих на планування, розвиток сталого туризму в Карпатах та управління ним, інтеграції цілей сталого туризму в Карпатах до секторальних політик, участі регіональних та місцевих органів влади та інших заінтересованих сторін, міжнародного співробітництва. Окреслено особливі заходи щодо забезпечення сталого туризму в зоні Карпат, висвітлено особливості їх впровадження, моніторингу та оцінки ефективності.</p>
<p>Закон України «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курорт-поліс Трускавець»»</p>	<p>Визначення порядку створення, ліквідації та особливості механізму функціонування спеціальної економічної зони туристсько-рекреаційного типу «Курорт-поліс Трускавець», зокрема: органів управління, повноваження, функції, суб'єкти, умови провадження підприємницької діяльності, державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності, гарантії забезпечення інтересів суб'єктів.</p>
<p>Постанова Кабінету Міністрів України</p>	<p>Висвітлення наступних обов'язкових вимог для провадження тур операторської діяльності: кадрових, організаційних, технологічних. Представлення чинних форм Заяви для отримання ліцензії, Відомостей щодо місць провадження туроператорської діяльності, Опису документів, Обліку виданих туристам договорів обов'язкового страхування, Статистичного звіту.</p>
<p>Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Координаційної ради з питань туристичної діяльності»</p>	<p>Представлення складу Координаційної ради з питань туристичної діяльності. Окреслення завдань складу Координаційної ради з питань туристичної діяльності: сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади з питань реалізації державної політики у сфері туризму та курортів; підготовка пропозицій щодо формування і реалізації державної політики у сфері туризму та курортів; визначення шляхів, механізмів та способів вирішення проблемних питань, що виникають під час реалізації державної політики у сфері туризму та курортів; підвищення ефективності діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади у сфері туризму та курортів; удосконалення нормативно-правової бази у сфері туризму та курортів; сприяння з урахуванням світового досвіду розробленню та виконанню міжнародних програм і проектів, ініціюванню укладення міжнародних договорів у сфері туризму та курортів.</p>
<p>Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки розвитку туризму, створення умов</p>	<p>Визначення механізму використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Фінансова підтримка розвитку туризму, створення умов безпеки туристів, розбудови туристичної інфраструктури міжнародних транспортних коридорів та магістралей в Україні». Кошти використовуються з метою здійснення заходів з реалізації державної політики у сфері туризму, раціонального використання туристичних ресурсів, розширення міжнародного співробітництва та утвердження України на світовому туристичному ринку. Кошти спрямовуються на: підвищення конкурентоспроможності туристичного продукту та умов безпеки туристів шляхом інформаційного облаштування туристичної інфраструктури та вдосконалення програм підвищення кваліфікації для фахівців сфери туризму; здійснення обліку туристичних ресурсів шляхом розроблення і ведення реєстрів, кадастрів, баз даних; проведення досліджень туристичного ринку шляхом здійснення опитування туристів та суб'єктів туристичної діяльності; організацію та проведення за участю фахівців та експертів заходів у сфері туризму (семінарів, конференцій, форумів, засідань за круглим столом, прес-заходів, засідань міжвідомчих двосторонніх,</p>

<p>безпеки туристів, розбудови туристичної інфраструктури міжнародних транспортних коридорів та магістралей в Україні»</p>	<p>багатосторонніх та міжнародних робочих груп з питань туризму); підготовку та проведення переговорів з метою укладення міжнародних договорів з питань туризму; представлення країни у міжнародних туристських організаціях і на міжнародних заходах щодо туризму; підготовку і поширення інформації про туристичні можливості України, у тому числі у засобах масової інформації.</p>
<p>Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)»</p>	<p>Визначення процедури встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) за результатами добровільної сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання) стосовно безпеки для життя і здоров'я людей, захисту їх майна та охорони довкілля відповідно до договору між органом із сертифікації та власником або уповноваженою ним особою і оцінювання відповідності готелів вимогам певної категорії. Готелям встановлюються такі категорії: «п'ять зірок», «чотири зірки», «три зірки», «дві зірки» та «одна зірка». Сертифікація та оцінювання готелю здійснюється органами із сертифікації, акредитованими для виконання робіт із сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання) в установленому законом порядку. Іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання), у тому числі мотелям, пансіонатам, будинкам відпочинку, туристичним базам, кемпінгам, категорія встановлюється за рівнем обслуговування в них (перший, другий, третій, четвертий та відповідно п'ятий рівні). Встановлення категорії готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення, здійснює уповноважений орган із встановлення категорій готелям. Функції уповноваженого органу із встановлення категорій готелям виконує Мінекономрозвитку, яке: утворює комісію із встановлення категорій готелям, веде реєстр свідоцтв про встановлення категорій готелям.</p>
<p>Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку доведення до споживачів інформації про вид об'єкта туристичної інфраструктури</p>	<p>Визначення процедури доведення до споживачів інформації про вид об'єкта туристичної інфраструктури та його категорію. З метою доведення до споживачів інформації про вид об'єкта та його категорію: Мінекономрозвитку розміщує на своєму офіційному веб-сайті реєстр свідоцтв про встановлення категорій об'єктам; власник об'єкта, якому встановлено категорію, забезпечує виготовлення та встановлення знака категорії об'єкта. Власник об'єкта зобов'язаний протягом не більш як 30 календарних днів з дати видачі свідоцтва про встановлення категорії об'єкту виготовити та встановити знак категорії об'єкта згідно з вимогами. Внесення відомостей про об'єкт до реєстру є підставою для використання знака категорії об'єкта. Знак категорії об'єкта розміщується на фасаді будівлі об'єкта на висоті не нижче ніж 1,5 метра та не вище ніж 2 метри від поверхні землі.</p>

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ

ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

«Публічне управління розвитком туризму в регіоні»

Студентки 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Добравської
Ірини
Вікторівни

(підпис студента)

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Лазебна
Ірина
Василівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2022

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (33 найменувань), одного додатка. Основний зміст роботи викладено на 30 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить три рисунки, чотири таблиці.

Метою роботи є дослідження теоретико-методологічних аспектів публічного управління розвитку туризму в регіоні та надання шляхів удосконалення розвитку туризму в регіоні.

Для досягнення поставленої у роботі мети необхідно виконати наступні завдання:

- характеристика організаційної структури публічного управління розвитку туризму в регіоні;
- обґрунтування фінансового потенціалу регіонального розвитку туризму;
- дослідження сфери туризму як об'єкта публічного управління;
- аналіз ефективності соціальної програми розвитку в регіоні туристичної інфраструктури та розроблення рекомендацій з удосконалення стратегії розвитку туризму в регіонах на період до 2026 року.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають в процесі публічного управління розвитком туризму в регіоні.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичний інструментарій публічного управління розвитку туризму в регіоні.

Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, системний підхід, традиційні прийоми економічного аналізу.

У першому розділі проведено аналіз організаційної структури та фінансового потенціалу розвитку туризму в регіонах, у процесі якого зроблено висновок щодо створення сприятливих умов для залучення та ефективного використання позабюджетних джерел розвитку туризму, підвищення ефективності особливо бюджетного фінансування шляхом посилення контролю, відбору оптимальних інвесторів, зниження рівня корупції, покращення фінансового планування розвитку туристичних дестинацій і регіонів.

У другому розділі розглянуто туризм як об'єкт публічного управління та шляхи вдосконалення публічного управління розвитком туризму в регіоні.

Зроблено висновок щодо удосконалення стратегії розвитку туризму та курортів в Україні на період до 2026 року має стати врахування суттєвої міжрегіональної диференціації розвитку туризму в Україні

Практична цінність результатів дослідження визначається тим, що основні теоретичні положення та висновки дослідження доведено до рівня конкретних пропозицій і рекомендацій і можуть використовуватись у науково-дослідній роботі, в процесі публічного управління в галузі туризму, законотворчому процесі – під час розробки концептуальних і правових засад публічного управління в галузі туризму, діяльності органів місцевого самоврядування.

АНОТАЦІЯ

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлено теоретико-методологічні аспекти публічного управління розвитку туризму в регіоні, проаналізовано організаційну структуру та фінансовий потенціал публічного управління розвитку туризму, викладено пропозиції щодо удосконалення ефективності соціальної програми Київської міської ради, щодо розвитку туристичної інфраструктури в регіоні та коригування планових показників ефективної стратегії розвитку туризму та курортів в регіонах України на період до 2026 року.

Ключові слова: публічне управління, регіональне управління туризму, туристична інфраструктура, стратегії розвитку туризму.

SUMMARY

The final qualifying work highlights the theoretical and methodological aspects of public tourism management in the region, analyzes the organizational structure and financial potential of public tourism management, proposals for improving the social program of the Kyiv City Council, the development of tourism infrastructure in the region and adjusting planning strategies. development of tourism and resorts in the regions of Ukraine until 2026.

Key words: public administration, regional tourism management, tourist infrastructure, tourism development strategies.m

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Добравська Ірина Вікторівна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Публічне управління розвитком туризму в регіоні» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«24» січня 2022 року

_____ (підпис)

Згода

Я, Добравська Ірина Вікторівна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: “Публічне управління розвитком туризму в регіоні ” несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« 24 » січня 2022 року

Підпис

Прізвище, ініціали